

Talousvaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksestä laeiksi kauppakaaren 10 luvun, kuluttajansuojalain 7 ja 11 luvun ja kuluttajavalituslautakunnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunta on lähettänyt 8 päivänä maaliskuuta 1994 talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 13 laeiksi kauppakaaren 10 luvun, kuluttajansuojalain 7 ja 11 luvun ja kuluttajavalituslautakunnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.

Esityksen johdosta valiokunnassa ovat olleet kuultavina lainsäädäntöjohtaja Kaarina Buure-Hägglund ja vs. lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma oikeusministeriöstä, varatuomari Timo Lappi Suomen Pankkiyhdistyksestä, osastopäällikkö Antti Neimala Keskuskauppakamarista, johtaja Rauno Vanhanen Suomen Yrittäjien Keskusliitosta ja lakimies Tapio Määttä Suomen Kuluttajaliitosta.

Hallituksen esitys

Kauppakaaren ehdotetaan lisättäväksi uudet säännökset pantista ja takauksesta. Säännökset ovat luonnollisen henkilön hyväksi pakottavia.

Ehdotuksen mukaan ennen takaus- tai panttaussitoumuksen antamista luotonantajan on selvitettävä takaajalle tai pantin antajalle sitoumuksen sisältö ja oikeudellinen merkitys sekä kerrottava luotonhakijan maksukykyyn liittyvistä seikoista. Luotonantajan on luottoaikana ilmoitettava takaajalle ja toisen velasta pantin antaneelle henkilölle velallisen maksuviivästyksestä. Laissa säädetään ilmoituksen laiminlyönnin seuraamuksista.

Jos takaussitoumuksessa tai jonkun muun kuin velallisen antamassa panttaussitoumuksessa ei ole yksilöity sitoumuksen kattamia vastuita, sitoumuksessa on määrättävä vastuun rahamääräinen yläraja sekä sitoumuksen voimassaoloaika. Takaaja tai pantin antaja voi yleisvakuussitoumuksen voimassaoloaikana määrätä ajankohdan, jonka jälkeen vakuusvastuuta ei saa ilman hänen suostumustaan lisätä. Jollei ole sovittu, että vastuun lisääntymisestä ilmoitetaan takaajalle tai pantin antajalle viivytyksettä erikseen, luotonantajan on kuuden kuukauden vä-

liajoin ilmoitettava kirjallisesti yleisvakuussitoumuksen kattaman vastuun kokonaismäärä.

Kulutusuottoja koskevaan kuluttajansuojalain 7 lukuun ehdotetaan lisättäväksi säännökset, joiden mukaan kaupan purkutapauksissa kuluttaja voi vedota eräin edellytyksin myös kaupan rahoittanutta luotonantajaa kohtaan. Lakiin ehdotetaan myös säännökset saatavan erääntymisestä ja vanhentumisesta.

Kuluttajavalituslautakunnan toimivaltaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että lautakunta voi käsitellä myös luonnollisten henkilöiden elinkeinonharjoittajille antamista vakuussitoumuksista johtuvista erimielisyyksistä.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksen perusteluissa kuvataan ongelmia, joita takaajille ja pantinantajille on aiheutunut etenkin viime vuosina vaikean taloudellisen tilanteen ja työttömyyden aikana. Takaussivustuiden toteutuminen ja panttien realisointi on saattanut aiheuttaa suuria taloudellisia menetyksiä sekä ylimääräisiä kärsimyksiä sen johdosta, että sitoumuksen antaja ei ole tiennyt tai ymmärtänyt antamansa sitoumuksen oikeaa sisältöä.

Pankkitarkastusvirasto, nykyinen rahoitus- tarkastus, on antanut luottolaitoksille varsin yksityiskohtaiset ohjeet yksityisen henkilön ja pienyrityksen markkamääräisissä luotoissa käytettävien luottoasiakirjojen ehdoista. Pankkien tuli saattaa ehtonsa ohjeen mukaisiksi vuoden 1993 loppuun mennessä. Lakiin ehdotetut säännökset ovat hyvin pitkälle ohjeiden mukaiset. Ehdotetut säännökset tulevat koskemaan kaikkia luottosuhteita ja niihin liittyviä vakuussitoumuksia, luonnollisen henkilön hyväksi pakottavina ja oikeushenkilöön tahdonvaltaisesti sovellettuna.

Valiokunta pitää tärkeänä, että takaajalle tai pantin antajalle aktiivisesti selvitetään sitoumuksen sisältö ja oikeudellinen merkitys. Takaajat ja pantin antajat eivät välttämättä osaa aina kysyä

kaikkia sitoumukseen liittyviä vastuita ja vastuiden rajasuomahdollisuuksia. Takaajalle ja pantin antajalle on kerrottava mahdollisuus yksilöidä sitoumuksen kattama vastuu. Jollei vastuuta ole yksilöity, lakiehdotuksen mukaan sitoumuksessa on määrättävä rahamääräinen yläraja ja sitoumuksen voimassaoloaika.

Lakiehdotuksessa on säännökset luotonantajan velvollisuudesta ilmoittaa maksuviivästyksestä ja vastuun lisääntymisestä. Takaajan tai pantin antajan tulee tietää vastuissaan tapahtuvat muutokset, jotta hän osaa reagoida tarpeelliseksi katsomallaan tavalla. Hän voi toimenpiteillä rajoittaa maksuviivästyksestä aiheutuvia seuraamuksia sekä kieltää vakuusvastuun lisäämisen.

Laissa säädetään tietojenantovelvollisuudesta takaajalle ja pantin antajalle. Tietojen antamatta jättämisellä ei ole kaikissa tapauksissa haitallisia seuraamuksia. Seuraamuksia aiheutuu, jos tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnin voidaan arvioida vaikuttaneen takaussitoumuksen antamiseen. Takaaja tai pantin antaja, jolle tietoja tulisi antaa, voi myös ilmoittaa, että hän ei pidä tietojen antamista tarpeellisena. Jos takaaja tai pantin antaja oma-aloitteisesti luopuu oikeudestaan saada tietoja, hän ei voi myöhemmin vedota siihen, että tietoja ei ollut annettu.

Takaus- ja panttaussitoumuksia koskevat säännökset on esityksessä sijoitettu kauppakaaren 10 lukuun, johon ne asiasältönsä puolesta läheisimmin liittyvät. Säännökset on muotoiltu siten, että ne koskevat kaikkia vakuussitoumuksia. Panttauksen osalta tämä merkitsee, että säännöksiä on tarkoitus soveltaa riippumatta siitä, annetaanko pantiksi irtainta omaisuutta, esimerkiksi osakkeita, vai kiinteistöön kiinnitettyjä haltijavelkakirjoja. Kauppakaaren 10 luvun nykyisiä panttia koskevia säännöksiä sovelletaan oikeustieteessä vakiintuneen kannan mukaan vain irtaimen omaisuuden panttaamiseen. Koska uuden maakaaren valmistelu on vielä kesken ja lakien eriaikainen voimaantulo saattaa aiheuttaa ongelmia, valiokunta ehdottaa, että kauppakaaren 10 lukuun lisätään selvyuden vuoksi uusi 16 §, jossa todetaan 14 ja 15 §:n säännöksiä sovelletavan sekä kiinteää että irtainta omaisuutta koskeviin panttaussitoumuksiin.

Talousvaliokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisena ja kunnioittaen ehdottaa,

*että 2. ja 3. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja
että 1. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:*

1.

Laki

kauppakaaren 10 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään kauppakaaren 10 lukuun uudet 14—16 § seuraavasti:

10 luku

Pantista ja takauksesta

14 ja 15 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

16 §

Mitä 14 ja 15 §:ssä säädetään, sovelletaan sekä kiinteää että irtainta omaisuutta koskeviin panttaussitoumuksiin.

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Louekoski, varapuheenjohtaja Björkenheim, jäsenet Drom-

berg, Jurva, Jääskeläinen, Kekkonen, Kivelä, Korhonen, Laivoranta, J. Leppänen, Linnainmaa, A. Ojala ja Paloheimo sekä varajäsen Tiuri.